

Rječnik investicijskog bankarstva

Alokacija sredstava

Alokacija sredstava je strateška podjela kapitala uloženog u fond prema različitim investicijskim strategijama ili tržištima. Svrha alokacije je optimizacija rizika i prinosa portfelja.

Alternativni investicijski fondovi (AIF)

eng. Alternative Investment Fund su investicijski fondovi osnovani sa svrhom i namjenom prikupljanja sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganja tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom i ciljem ulaganja AIF-a, a isključivo u korist imatelja udjela tog AIF-a. Mogu biti otvorenog i zatvorenog tipa. Njihovo osnivanje i rad regulirani su u zakonodavstvima članica EU kroz Direktivu 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća o upraviteljima AIF-ova

Arbitraža

Arbitraža predstavlja ostvarivanje dobiti, odnosno profitiranje na temelju trgovanja istim vrijednosnicama, valutama ili robom unutar dvaju ili više tržišta. Pretpostavka je postojanje nepravilnosti (anomalija). Na temelju uočavanja razlika u cijeni dva predmeta trgovine, unutar dva ili više tržišta, arbitražer kupuje npr. valutu na jednom tržištu, i prodaje je na drugom. Uobičajeno je da robu prodaje skuplje nego što je platio - arbitražer je motivirana profitom.

Ask

Cijena po kojoj je vlasnik nekog vrijednosnog papira voljan prodati ga.

Aktivno upravljanje portfeljem

Strategija korištenja dostupnih informacija i tehnika analize da bi se odabrali instrumenti sa što većim potencijalnim rastom vrijednosti. Suprotna strategija je pasivno upravljanje portfeljem.

Back-office

Engleski izraz koji označava organizacijsku jedinicu unutar banke i/ili ostalih financijskih institucija koja nije izravno uključena u prodaju ili trgovanje, a brine se za knjigovodstvenu evidenciju, prijebroj i namiru transakcija.

Benchmark

Referentni pokazatelj - skup podataka (usporediva veličina-mjerilo) koji se koristi kako bi se izmjerila uspješnost ulaganja određenog fonda ili portfelja. Za benchmark se najčešće koristi neki tržišni indeks.

Beta

Beta je mjera koja pokazuje volatilitnost fonda ili portfelja u odnosu na tržište ili benchmark. Ukoliko beta nekog fonda iznosi 1, to znači da će promjena vrijednosti fonda biti identična

promjeni tržišta. Ukoliko je beta manja, odnosno veća, od 1, to znači da će fond biti manje, odnosno više volatiln od tržišta.

Bid

Cijena po kojoj je netko voljan kupiti neki vrijednosni papir

Blagajnički zapis

Kratkoročni utrživi vrijednosni papiri s rokom dospijea do jedne godine. Izdaju ih ministarstva financija, državne agencije ili centralne banke. U Hrvatskoj blagajničke zapise emitira Hrvatska narodna banka. Smatraju se nerizičnim instrumentom, a sigurnost i niži prinos glavne su im karakteristike. Prodaju se uz diskont na 91, 182 i 364 dana.

Blue chip dionica

Blue chip je redovna dionica najviše kvalitete, u smislu nižeg rizika kapitalizacije (smanjenja vrijednosti dionice), isplate dividendi i bankrota. Ne postoji službena lista poduzeća koja izdaju ove dionice, ali se podrazumijeva da su to velika i stabilna poduzeća.

Broker

Broker je osoba koju je regulator ovlastio za trgovanje vrijednosnim papirima. Radi u brokerskim kućama ili bankama (društvima ovlaštenim za poslovanje vrijednosnim papirima). Broker kupuje i prodaje vrijednosne papire na temelju naloga klijenta i za tu uslugu zaračunava određenu proviziju.

Brokerski poslovi

Brokerski poslovi su poslovi koje obavlja brokerska kuća: trgovanje vrijednosnim papirima, djelatnosti na primarnom tržištu, izrada analiza i pružanje savjetodavnih usluga, naplata dividende i kamatnih kupona, zastupanje klijenata na skupštini dioničara, čuvanje vrijednosnih papira, vođenje portfelja vrijednosnih papira za račun korisnika usluga, pružanje usluga trgovanja na kredit, posuđivanje vrijednosnih papira i sl.

Burzovni indeksi

Burzovni indeksi su prosjek cijena vrijednosnih papira izražen u odnosu na ranije utvrđenu bazičnu tržišnu vrijednost. Indeks se koristi za analizu funkcioniranja burze. Najpoznatiji burzovni indeksi su Dow Jones, Nasdaq i FTSE. Tri su glavna faktora po kojima se burzovni indeksi razlikuju: po brojčanoj zastupljenosti vrijednosnih papira koje indeks predstavlja, po relativnoj težini koja se daje vrijednosnim papirima i po korištenoj metodi uprosječivanja koja se koristi. Predstavljaju jedan od najznačajnijih pokazatelja razvoja financijskog tržišta, ali i gospodarstva u cjelini.

Bruto domaći proizvod (BDP)

Bruto domaći proizvod – BDP (engl. gross domestic product, GDP) je vrijednost finalnih dobara i usluga proizvedenih unutar neke zemlje, a uključuje i vrijednost dobara i usluga

proizvedenih pomoću inozemnih faktora proizvodnje u zemlji; ne uključuje vrijednost proizvodnje u inozemstvu koje potječe od domaćih proizvodnih faktora. Definiran je konvencijom u okviru standardiziranih sustava društvenih računa Ujedinjenih naroda. Nominalni GDP izražava vrijednost proizvodnje u tekućim cijenama, pa tako sadrži promjene cijena i količina.

Burza

Organizirana tržišta na kojima se trguje različitim kategorijama imovine (dionice, obveznice, različite robe...) po unaprijed definiranim i strogo utvrđenim pravilima uvrštenja i trgovanja uvrštenim kategorijama.

Certifikati

Izvedeni financijski instrumenti čije kretanje cijena je ovisno o kretanju cijene jednoga ili više osnovnih instrumenata na koji su vezani, tzv. underlying. Izdaju ih poslovne banke i mogu biti vezani na dionicu, košaru dionica, indekse, cijene sirovina, valute itd. Uvrštavamo ih u dužničke vrijednosne papire, odnosno izdavatelj certifikata preuzima obvezu isplate uloga. Certifikati su slobodno prenosivi te se njima, kao i dionicama ili obveznicama, trguje na burzi.

Cost-Averaging efekt

Cost averaging efekt: uplaćujući redovito jednake iznose, ulagatelj postiže bolju prosječnu cijenu u odnosu na redovitu kupnju istog broja udjela.

Cost-benefit analiza

Cost-benefit analysis je metoda ekonomske analize kojom se uspoređuju i vrednuju sve prednosti i nedostaci nekog projekta analizom troškova (cost) i koristi (benefit).

CDS (Credit Default Spread) je premija rizika obveznice u odnosu na referentnu obveznicu npr. njemački bund.

CROBEX

Službeni indeks Zagrebačke burze d.d. Počeo se objavljivati 1. rujna 1997. godine. Bazni datum je 1. srpnja 1997. godine, a bazna vrijednost 1.000. CROBEX® je indeks vagan na osnovi 'free float' tržišne kapitalizacije, pri čemu je težina pojedine dionice ograničena na 10%. Ako se nekom od dionica koje sačinjavaju CROBEX® nije trgovalo predmetnog dana, uzima se zadnja cijena. Prilikom odabira dionica koje će ući u sastav CROBEXA® u obzir dolaze samo dionice kojima se trgovalo više od 90% ukupnog broja trgovinskih dana u promatranom šestomjesečnom razdoblju. Revizija indeksa obavlja se po završetku trgovine, svakog trećeg petka u mjesecu ožujku i rujnu te se primjenjuje od sljedećeg trgovinskog dana. Ukoliko se dionica isključuje iz indeksa, u indeks će se uključiti dionica s najvećim vaganim tržišnim udjelom.

CROBIS

je službeni obveznički indeks Zagrebačke burze koji se objavljuje od 1. listopada 2002. godine. Kao bazni datum utvrđen je 30. rujna 2002. godine, a bazna vrijednost postavljena je na 100 bodova. CROBIS je cjenovni indeks vagan na osnovu tržišne kapitalizacije, pri čemu težina pojedine obveznice u indeksu ne prelazi 35 posto.

DAX

DAX (njem. Deutscher Aktienindex) je njemački indeks cijena dionica, koji sadrži ponderiranu vrijednost 30 vodećih dionica kojima se trguje na Frankfurtskoj burzi.

Denominacija

Denominacija je promjena nominalne vrijednosti novčane jedinice koja se provodi zamjenom jedne valute drugom valutom. Kod fondova denominacija znači promjenu vrijednosti udjela s jedne valute (npr. HRK) u drugu valutu (npr. EUR).

Depozit

Depozit je pojam koji se dominantno odnosi na novčane depozite i označava novčana sredstva različitih vlasnika koje banka i druge depozitne ustanove prikupljaju na svojim računima i iz njih odobravaju kredite. Novčani depoziti predstavljaju obvezu banke prema svojim deponentima i vode se u pasivi bilance banke, a vlasnicima depozita plaća se tzv. pasivna kamata.

Depozitar

Depozitar je kreditna institucija ili podružnica kreditne institucije za UCITS fond obavlja sljedeće poslove: a) pohrane i/ili evidencija zasebne imovine UCITS fonda, b) vođenja računa za imovinu UCITS fonda i odjeljivanja imovine svakog pojedinog UCITS fonda od imovine ostalih UCITS fondova, imovine depozitara i drugih klijenata depozitara te društva za upravljanje, c) osigurava da se izdavanje, otkup i isplata udjela koji se provode od strane ili u ime UCITS fonda ili ih je obavilo društvo za upravljanje, obavljaju u skladu sa Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, propisima donesenim na temelju Zakona, drugim važećim propisima i prospektom UCITS fonda, d) kontrolira da se imovina UCITS fonda ulaže u skladu s proklamiranim ciljevima i odredbama prospekta UCITS fonda, Zakona, propisa donesenih na temelju Zakona i drugih važećih propisa, e) potvrđuje da je izračun neto vrijednosti imovine UCITS fondova te cijena udjela u UCITS fondu obavljen u skladu s usvojenim računovodstvenim politikama, odnosno metodologijama vrednovanja, Zakonom, propisima donesenim na temelju Zakona, važećim propisima te prospektom UCITS fonda, f) izvještavanje Agencije i društva za upravljanje o provedenom postupku utvrđivanja neto vrijednosti imovine UCITS fonda te o stanju na transakcijskom računu za poslovne namjene, g) izvršava naloge društva za upravljanje u vezi s transakcijama financijskim instrumentima i drugom imovinom koja čini portfelj UCITS fonda, pod uvjetom da nisu u suprotnosti sa Zakonom, propisima Agencije, prospektom i pravilima UCITS fonda, h) izvještuje društvo za upravljanje o korporativnim akcijama vezanim za imovinu UCITS fonda koja mu je povjerena na pohranu i izvršava njegove naloge koji iz toga proizlaze, i) zaprima

uplate svih prihoda i drugih prava dospjelih u korist UCITS fonda, a koje proizlaze iz njegove imovine, j) osigurava da se prihodi UCITS fonda koriste u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na temelju Zakona, propisima donesenim na temelju Zakona i prospektom UCITS fonda, te da su troškovi koje plaća UCITS fond u skladu s uvjetima iz njegova prospekta, odredbama Zakona, propisima donesenim na temelju Zakona, i drugih propisa, k) obavlja druge poslove koji su predviđeni ugovorom o obavljanju poslova depozitara, l) prijavljuje Agenciji svako ozbiljnije ili teže kršenje ovoga Zakona, propisima donesenim na temelju Zakona i ugovora o obavljanju poslova depozitara od strane društva za upravljanje, m) revizorima i drugim osobama ovlaštenima za obavljanje uvida, uključujući Agenciju, omogućuje pristup i razmjenjuje informacije o podacima i računima vezanim uz UCITS fond i njegovu imovinu.

Depozitna banka

je depozitar investicijskog fonda kod koje fond drži račun i koji čuva imovinu. Osnovni zadatak depozitara je osigurati da se sredstva koriste u skladu s Prospektom i relevantnim zakonima. Depozitar naplaćuje naknadu na vrijednost fonda, na godišnjoj razini.

Devizno tržište

Dio ukupnog tržišta, na kojemu se prema određenim pravilima trguje devizama, odnosno razmjenjuju se nacionalne valute po deviznom tečaju formiranom na osnovi njihove ponude i potražnje. Granice fluktuiranja odnosnih tečajeva određene su intervencijama centralnih banaka.

Dionica

Vrijednosni papiri koji vlasniku daju pravo upravljanja i pravo na proporcionalnom sudjelovanju u dobiti dioničkog društva. Dionice su dugoročni tržišni vrijednosni papiri bez unaprijed utvrđenog dospjeća kojima se trguje na tržištima kapitala. Dije se na obične (redovne) i preferencijalne (povlaštene).

Dionički fondovi

Vrsta investicijskog fonda koji sredstva ulaže u dionice različitih kompanija. Zbog volatilne prirode dionica ulaganje u fond nosi povećan rizik, ali je mogućnost ostvarenja povećanog prinosa realna.

Diverzifikacija portfelja/ulaganja

U području investicija označava investiranje sredstava u vrijednosne papire različitih kompanija i drugih pravnih osoba. Diverzifikacijom ulaganja smanjuje se rizik ukupnog portfelja vrijednosnih papira jer svako ulaganje ima svoju frekvenciju vjerojatnosti ostvarivanja rezultata. Time se i stabilizira prinos na ukupna ulaganja.

Dividenda

Dobit dioničkog društva isplaćena dioničarima. Općenito, bilo koji iznos poslovnog rezultata ili kapitalnog dobitka od emisije dionica iznad nominalne vrijednosti koji se dijeli ili distribuira vlasnicima dionica.

Dospijeće

Dan kada kredit, rata kredita, zajmovni vrijednosni papir ili kakva druga obveza dospijevaju i trebaju biti isplaćeni. Kod obveznica je dospeljem emitent dužan zakonom imati isplatiti nominalnu svotu na koju obveznica glasi.

Dow Jonesov index

Dow Jones index (engl. Dow Jones index, njem. Dow-Jones-Index) je prosječna dnevna cijena grupe poduzeća u uzorku koja kotiraju na NYSE (New York Stock Exchange – Njujorška burza vrijednosnih papira). Promjene u vrijednosti indeksa izražene su u postotku (indeksni poeni). Smatra se kvalitetnim pokazateljem kretanja privrednih aktivnosti.

Duracija

Duration se definira kao mjera osjetljivosti cijene obveznica, obvezničkih fondova ili drugih dužničkih instrumenata, na promjenu kamatne stope. Ova mjera je obrnuto proporcionalna, što znači da rast kamatne stope, uzrokuje pad cijene instrumenta. Veći duration znači jaču osjetljivost obveznice ili sličnog instrumenta tj. veću oscilaciju vrijednosti udjela pri promjeni kamata. Matematički se pod duration podrazumijeva prosječno trajanje vezivanja uloženog kapitala.

Efektivna kamatna stopa (EKS)

Efektivna kamatna stopa (EKS) je kamatna stopa koja prikazuje koliko kredit klijenta stvarno košta, odnosno kolika je ukupna cijena kredita. Na visinu efektivne kamatne stope utječe osim redovne kamatne stope i visina naknada koje klijent plaća banci prilikom odobrenja kredita, dužina otplate kredita, visina eventualno potrebnog garantnog depozita ili udjela itd.

Ekspanzija

Rast ekonomske aktivnosti u nekoj regiji, obično označen kao rast BDP-a kroz dva uzastopna kvartala. Održava se na tržištu vrijednosnica kao rast cijena. Suprotan pojam je recesija, zajedno s kojom rast čini poslovni ciklus aktivnosti.

Fer vrijednost

Termin kojim se često označava intrinzična (unutarnja) vrijednost neke investicije. Do te vrijednosti dolazi se pomoću različitih modela/metoda – uobičajene metode su usporedba multiplikatora (Peer Group Valuation), DCF (Discounted Cash Flow), DDM (Dividend Discount Model) i dr. Napominjemo da, ovisno o uvjetima na tržištu, može postojati velika razlika između tržišne i procijenjene fer vrijednosti, odnosno iste se ne moraju poklapati.

Financijski derivati ili izvedenice

specifični vrijednosni papiri/ugovori izvedeni iz vrijednosti osnovnog instrumenta ili koji se vežu na neke vrijednosti i kretanja na tržištu, a koji omogućuju neka prava vlasnicima. Neki od derivata su:

- **Options** je specifični vrijednosni papiri izvedeni iz kretanja cijene ili prometa (npr. rast ili pad cijene) vrijednosnih papira na sekundarnom tržištu;
- **Swap** je ugovor kojim dvije strane dogovaraju zamjenu imovine određenih karakteristika za neku drugu u vlasništvu suprotne strane. Nema novčanih tokova. Može biti share swap (zamjena dionica), kamatni swap (zamjena kamatnih stopa), currency swap (zamjena valute);
- **Futures** je ugovor kojim dvije strane dogovaraju terminsku transakciju određene robe (isporuka je u budućnosti po danas dogovorenoj cijeni). Termin "roba" ne mora se nužno odnositi na klasičan pojam robe, već predmet transakcije mogu biti i vrijednosni papiri, npr. državne obveznice, trezorski zapisi, indeksi dionica ili valute. Bitne su odrednice: futures je standardiziran tako da se odnosi na robu točno određenih specifikacija (količina, gustoća), njime se trguje se na burzi (postoji sekundarno tržište) i kod isteka ugovora može se zatražiti fizička isporuka robe ili namira razlike između ugovorene cijene i cijene na dan isteka ugovora (netting).
- **Forward** je ugovor kojim dvije strane dogovaraju kupoprodaju određenog instrumenta koji će biti isporučen u budućnosti po danas dogovorenoj (poznatoj) cijeni. Za razliku od futures ugovora nije standardiziran i njime se ne trguje na uređenim tržištima.

Front office

Front office je engleski izraz koji označava brokere/dilere i pomoćno osoblje izravno uključeno u stvaranje poslovanja i ostvarivanja profita za svoju tvrtku.

Fundamentalna analiza

Analiza vrijednosnih papira kroz analizu poslovanja tvrtke koja ih je izdala. Fokus je na računovodstvenim izvještajima tvrtke te na očekivanjima o budućem poslovanju. Fundamentalna analiza ne promatra samo tvrtku i njeno poslovanje u danom trenutku, nego sagledava i makroekonomsko okruženje (kamatne stope, tečaj, BDP).

GDR - General Depository Receipt

Certifikat koji izdaje bilo koja depozitna banka, predstavlja strane dionice koje banka ima u svom portfelju, obično kod podružnice ili korespondentske banke u zemlji izdanja dionice.

GNP (BNP)

Eng. kratica za gross national product, odnosno na hrvatskom bruto nacionalni proizvod. To je ukupna vrijednost svih proizvoda i usluga koje proizvedu rezidenti jedne zemlje tijekom godine, u zemlji ili inozemstvu, umanjeno za vrijednost svih proizvoda i usluga koje su proizveli nerezidenti u zemlji.

Godišnji financijski izvještaj

Godišnji financijski izvještaj je financijski izvještaj u kojem se prikazuje financijski položaj jedne pravne osobe ili poduzetnika na kraju poslovne godine (stanje imovine, kapitala i obveza) i njegove poslovne promjene u razdoblju trajanja poslovne godine (prihodi, rashodi i rezultat).

HANFA www.hanfa.hr

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga je nadzorno tijelo u čiji djelokrug i nadležnost spada nadzor financijskih tržišta, financijskih usluga te pravnih i fizičkih osoba koje te usluge pružaju. Hanfa provodi nadzor nad poslovanjem burzi i uređenih javnih tržišta, investicijskih društava i izdavatelja vrijednosnih papira, brokera i investicijskih savjetnika, vezanih zastupnika, središnjeg klirinškog depozitarnog društva, društava za osiguranje i reosiguranje, zastupnika i posrednika u osiguranju i reosiguranju, društava za upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima, mirovinskih osiguravajućih društava, investicijskih i mirovinskih fondova, Središnjeg registra osiguranika, Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Umirovljeničkog fonda i pravnih osoba koje se bave poslovima leasinga i factoringa, osim ako ih banke obavljaju unutar svoje registrirane djelatnosti. Hanfa je osnovana 2005. godine spajanjem triju postojećih nadzornih institucija: Komisije za vrijednosne papire, Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja te Direkcije za nadzor društava za osiguranje. Hanfa je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima u okviru svog djelokruga i nadležnosti propisanih Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i drugim zakonima. Odgovorna je Hrvatskom saboru.

Imatelj udjela

Fizička ili pravna osoba koja na temelju javne ili privatne ponude za prodaju udjela u otvorenom fondu u cijelosti uplati novčana sredstva na račun fonda radi stjecanja udjela u određenom fondu ili stekne udio u fondu od postojećeg imatelja udjela na temelju valjanog pravnog posla.

Indeks

Statistička veličina koja mjeri promjene u ekonomiji ili na financijskom tržištu. Često je izražen kao postotna promjena unutar nekog razdoblja. Indeksi mjere kretanja na tržištima dionica, obveznica i drugih roba. Dionički indeksi su najčešće sastavljeni od dionica najkvalitetnijih tvrtki.

Indeksni fond

Investicijski fond koji kopira sastav nekog indeksa doslovno ili samo ulaže u nekoliko dionica zastupljenih u indeksu. U tom slučaju, radi se o pasivnoj strategiji ulaganja.

Inflacija

Stopa po kojoj raste cijena dobara i usluga. Suprotan pojam je deflacija.

Intrinzična vrijednost

Intrinzična vrijednost (engl. intrinsic value) ili stvarna, unutrašnja vrijednost je realna vrijednost poduzeća, odnosno dijelova njegova kapitala ili imovine. Vrijednost koju poduzeće, kapital ili imovina imaju sami po sebi.

Utvrđuje se određenim metodama procjene, i predstavlja pošteno procijenjenu vrijednost poduzeća, kapitala ili imovine, dakle cijenu koju bi poduzeće ili imovina ostvarili na fer i otvorenom tržištu. Suprotstavljena je raznim drugim konceptima vrijednosti kao što su tržišta, knjigovodstvena ili likvidacijska vrijednost poduzeća.

Investicijsko društvo

je pravna osoba za pružanje investicijskih usluga (zaprimanje, prijenos i izvršenje naloga, trgovanje za vlastiti račun, upravljanje portfeljom, investicijsko savjetovanje, MTP, administriranje financijskih instrumenata...)

Investicijski fond

Investicijski fond je subjekt za zajednička ulaganja čija je jedina svrha i namjena prikupljanje sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganje tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom ulaganja investicijskog fonda, a isključivo u korist imatelja udjela u tom investicijskom fondu. Investicijski fond može biti UCITS fond ili alternativni investicijski fond.

Investicijski horizont

To je razdoblje u kojem se može sa zadovoljavajućim stupnjem pouzdanosti predvidjeti stanje na tržištu. U praksi (prospektima fondova) pojavljuje se kao minimalno preporučeno vrijeme ulaganja. Pridržavanjem preporučenog vremena ulaganja značajno se smanjuje utjecaj (pre)velikih kratkoročnih oscilacija na tržištu. U konkretnim slučajevima, može se kretati od nekoliko dana za novčani fond do više godina za dionički fond.

IPO (Initial Public Offer)

Inicijalna javna ponuda. Odnosi se na prvu ponudu za kupnju dionica neke tvrtke široj javnosti. Tvrtke na takav način prikupljaju dodatan kapital za poslovanje u trenutku kad procjene da je im odnos koristi i troškova povoljan. Svaka slijedeća ponuda dionica takve tvrtke naziva se SPO (Secondary Public Offer).

Izlazna naknada

Dio (najčešće postotak) ukupne vrijednosti novčanih sredstava koji se povlači iz otvorenog investicijskog fonda. Plaća se društvu za upravljanje fondovima prilikom

Kodeks www.hgk.hr

dogovoreni skup pravila ponašanja koji je donijelo Udruženje društava za upravljanje investicijskim fondovima pri Hrvatskoj Gospodarskoj Komori u cilju promicanja razvoja i podizanja opće razine poslovanja, profesionalnog odnosa i stručnog obavljanja poslova upravljanja investicijskim fondovima po ekonomskim načelima i pravilima struke u skladu s

dobrim poslovnim običajima i poslovnim moralom a radi osiguravanja kvalitetne zaštite i ponašanja na tržištu kapitala.

Kapitalizacija

1. u burzovnom poslovanju označava ukupni promet u nekom periodu;
2. iznos ukupnih vrijednosnih papira koje je izdalo poduzeće;
3. izračunavanje vrijednosti kapitala na kraju nekog perioda;
4. tržišna kapitalizacija je procjena vrijednosti i broja dionica poduzeća;
5. svako povećanje vlastitog kapitala, tj. vlasničke glavnice poduzeća.

Kapitalni dobitak

Kapitalni dobitak (engl. capital gain) je dobitak koji ostvaruje dioničko poduzeće kada emitirane dionice prodaje po tržišnoj vrijednosti većoj od nominalne odnosno investitor kada proda vrijednosne papire po cijeni većoj od nabavne. Drugim riječima, kapitalni je dobitak razlika između tržišne vrijednosti prodanih dionica i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Kapitalni se dobitak knjiži na posebnom kontu. U bilanci se iskazuje u pasivi, i to u okviru uplaćenog kapitala vlasničke glavnice. Predmet je oporezivanja. Kapitalni dobitak često se blaže oporezuje od prihoda od kapitala (kamata i dividendi).

Kapitalni gubitak

Kapitalni gubitak (engl. capital loss) je gubitak koji nastaje prodajom vrijednosnih papira po cijeni manjoj od cijene po kojoj su kupljeni. Negativna razlika između tržišne cijene dionica i njihove knjigovodstvene vrijednosti.

Komercijalni zapis

Kratkoročni vrijednosni papir koji izdaju poduzeća. Instrument je novčanog tržišta čijom prodajom poduzeća prikupljaju likvidna sredstva. Po svemu je sličan blagajničkom zapisu ili trezorskom zapisu, ali kako ga izdaju poduzeća manje je siguran instrument od istih. Uobičajeno se izdaju na vrijeme od nekoliko dana do 364 dana.

Konverzija vrijednosnih papira

Postupak zamjene vrijednosnih papira za druge vrste vrijednosnih papira ili za iste vrijednosne papire drugih emisija, odnosno serija.

Korporativna obveznica

Korporativne obveznice su dužnički vrijednosni papiri kojima se poduzeće (korporacija) kao izdavatelj obvezuje da će u određenom roku vratiti pozajmljena sredstva uz određenu (fiksnu ili promjenjivu) kamatu.

Kreditni rejting

Kreditni rejting je skup svojstava tražitelja kredita, kao što su položaj, imovina, poslovi i perspektiva, na temelju koje je moguće donijeti ocjenu o njegovoj kreditnoj sposobnosti, koja se može promatrati s formalne i materijalne strane.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obveze. Kreditni rizik može nastati u slučaju da izdavatelj financijskog instrumenta koji je uključen u imovinu Fonda ne može ili neće u cijelosti ili djelomično podmiriti svoje obveze prema trećim osobama. Neizvršavanje obveza izdavatelja financijskih instrumenata može dovesti do pada vrijednosti tih financijskih instrumenata.

Krivulja prinosa

Grafički prikaz odnosa vremena dospijeca jedne vrste financijskog instrumenta i prinosa tog instrumenta. Odnos ovih veličina označava se i pojmom - vremenska struktura kamatnih stopa. Najčešći oblici su normalna (pozitivna), inverzna (negativna) i ravna.

Kupon

Periodične isplate kamate na vrijednosni papiru imatelju vrijednosnog papira. Kupon se izražava kao anualizirana postotna vrijednost nominalnog iznosa instrumenta duga. Kuponski način naplate kamata je uobičajen, popularan i najčešće je polugodišnji i godišnji. Karakterističan je za emisije obveznica u materijalnom obliku i glasi na donosioca, pri čemu kupon može naplatiti svatko tko ga posjeduje.

Kvalificirani udjel

je svaki izravni ili neizravni udjel u društvu za upravljanje koji predstavlja 10% ili više udjela u kapitalu ili glasačkim pravima, ili manji udjel koji omogućava ostvarenje značajnog utjecaja na upravljanje društvom za upravljanje. Pri izračunu udjela glasačkih prava, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o informacijama o promjeni glasačkih prava iz zakona koji uređuje tržište kapitala.

Kvalificirani ulagatelj

osoba koja je zadovoljila uvjete za ulaganje koje propisuje Pravilnik o AIF. Aktualne odredbe propisuju da osoba mora uložiti minimalno 400 000 kuna i imati najmanje 3 milijuna kuna u ostaloj vrsti imovine.

Likvidnost

Mogućnost naplate kupljenih udjela kada god to ulagač želi (mogućnost brze pretvorbe negotovinskih sredstava, npr. vrijednosnih papira, u gotovinski oblik).

Market maker

Banka, broker ili druga financijska institucija koja je uvijek spremna kupiti po kupovnoj cijeni (bid) i prodati po prodajnoj cijeni (ask).

Middle office

Engleski izraz koji označava organizacijsku jedinicu unutar financijske institucije koja je odgovorna za upravljanje rizicima i limitima

Mješoviti fondovi

Vrsta otvorenih investicijskih fondova koji ulažu u razne vrste financijske imovine na temelju omjera propisanih prospektom fonda. Najčešći su podjednaki omjeri ulaganja u obveznice i dionice. Takav fond privlači investitore koji žele mogućnost višeg prinosa koji nude dionice i stabilnost koju pružaju obveznice.

NAV (Net Asset Value)

Neto vrijednost imovine, odnosno 'stvarna' vrijednost investicijskog fonda. Računa se kao ukupna vrijednost svih vrijednosnih papira u portfelju fonda (umnožak broja vrijednosnica i njihove aktualne tržišne cijene) uvećana za vrijednost ostale imovine (novac na računima, depoziti, odobreni krediti) i umanjena za obveze fonda.

Naknada depozitaru

Naknada depozitaru izražava se na godišnjoj razini, obračunava se svakodnevno, jednostavnim kamatnim računom na osnovicu koju čini ukupna imovina Fonda umanjena za iznos obveza Fonda s osnove ulaganja (financijske obveze) za dan vrednovanja, a izračunati iznosi terete imovinu Fonda. Naknada depozitnoj banci istaknuta je u Prospektu fonda.

Novčani fondovi

Vrsta investicijskog fonda koji sredstva ulaže u instrumente novčanog tržišta koji nose minimalan rizik (depoziti, trezorski zapisi, blagajnički zapisi...).

Novčano tržište www.trzistenovca.hr

Podrazumijeva tržište novca i tržište kratkoročnih dužničkih instrumenata. Temeljni zadatak ovog tržišta je trajna i svakodnevna opskrba banaka novcem kao prometnim i plaćevnim sredstvom kako bi one postigle likvidnost kojom se omogućuju tekuća plaćanja njihovih komitenata.

Obveznica

Dugoročni su dužnički vrijednosni papiri sa rokom dospjeća preko jedne godine. Kupac obveznice posuđuje iznos na koji obveznica glasi njezinu izdavatelju, a izdavatelj obveznice jamči da će tijekom utvrđenog vremenskog razdoblja imatelju obveznice godišnje plaćati utvrđeni iznos kamata te o dospjeću obveznice isplatiti iznos na koji ona glasi. Za razliku od

klasičnog kredita, dužnički financijski instrument može biti kupljen ili prodan na sekundarnom tržištu.

Obveznički fondovi

Vrsta investicijskog fonda koji sredstva primarno ulaže u obveznice različitih izdavatelja. Prinosi fondova su stabilniji, uz niži rizik u usporedbi s dioničkim fondovima.

Opcije

Opcije su pismene punomoći kojima njihov izdavatelj daje kupcima pravo na kupnju i/ili prodaju određenog paketa vrijednosnih papira u određenom vremenu i po utvrđenoj cijeni. To su samostalni vrijednosni papiri kojima se trguje na tržištu kapitala.

Naknada za uspješnost

Ugovorena dodatna naknada (uz naknadu za upravljanje) koja se naplaćuje ukoliko fond u nekom vremenskom periodu (najčešće godina dana) ostvari prinos veći od određene razine. Implicira da ukoliko je fond manager vrlo uspješan i nadmaši očekivanja klijenta, tada zaradu preko neke granice (npr. 20%) dijeli s ulagačem.

Portfelj

Skup financijskih sredstava koje neki pojedinac ili poduzeće posjeduje. Može se sastojati od instrumenata tržišta novca i vrijednosnih papira (dionice, obveznice, derivati). Diverzifikacija portfelja je ulaganje novca u razne vrijednosne papire radi disperzije rizika uspješnosti pojedinih investicija.

Povlaštene informacije

Sve potencijalno materijalno značajne informacije koje mogu imati utjecaja na cijenu dionice nekog poduzeća a nisu dostupne javnosti. Tu ubrajamo cjenovno osjetljive informacije o spajanjima i pripajanjima, financijskim rezultatima, važnim događajima za društvo prije nego što postanu dostupne javnosti. Na većini uređenih tržišta, a među koje se novim Zakonom o tržištu kapitala svrstalo i hrvatsko, intencija je da se osobama koje takve informacije posjeduju zabrani trgovanje na osnovi povlaštenih informacija. Sticanje neopravdane prednosti pred ostalim sudionicima koji takve informacije nemaju u suprotnosti je s načelima transparentnosti i jednakih uvjeta koje su temelji svakog kvalitetnog tržišta.

Pravila UCITS fonda

Pravila UCITS fonda uređuju povjerenički odnos između društva za upravljanje i ulagatelja te UCITS fonda i ulagatelja. Pravila UCITS fonda prilažu se prospektu UCITS fonda i čine njegov sastavni dio, osim ako prospekt predviđa da će pravila UCITS fonda ulagatelju biti dostavljena na njegov zahtjev, odnosno da predviđa mjesto, u svakoj državi u kojoj se trguje udjelima UCITS fonda, gdje će pravila UCITS fonda biti dostupna na uvid.

Prospekt

Dokument o poslovanju fonda, odobren od HANFA-e, čiji je sadržaj propisan Zakonom.

Prinos (yield)

Prinos je porast vrijednosti imovine u određenom razdoblju koji pokazuje dobit ili gubitak u odnosu na početno ulaganje.

Prinos do dospjeća

Prihod od obveznica na anualiziranom nivou, ali nakon što se u obzir uzme cijena obveznice na tržištu kapitala. To je diskontna stopa koja izjednačava neto sadašnju vrijednost svih budućih novčanih tokova od obveznice sa njenom trenutnom cijenom.

Prospekt UCITS fonda

Dokument o poslovanju fonda odobren od strane HANFA-e koji detaljno propisuje uvjete poslovanja fonda. Prospekt UCITS fonda predstavlja poziv na davanje ponude za izdavanje udjela UCITS fonda. Informacije navedene u prospektu moraju biti istinite, točne, potpune i dosljedne. Sve odredbe u prospektu moraju biti napisane jasnim, jednostavnim i ulagateljima lako razumljivim jezikom.

Provizija

Provizija je općenito naknada koja se posredniku, zastupniku, komisionaru itd. plaća za usluge što posreduju u nekom poslu. Iskazuje se najčešće u postotku od vrijednosti transakcije, a rjeđe u fiksnom iznosu. Ima ih raznih vrsta ovisno o ugovoru, odnosno o subjektima za koje se posrednički posao obavlja (zastupnička, konsignacijska, posrednička, bankovna, brokerska, itd.).

Recesija

Pad ekonomske aktivnosti u nekoj regiji, obično označen kao pad BDP-a kroz dva uzastopna kvartala. Suprotan pojam je ekspanzija s kojom čini poslovni ciklus.

Rejting

Klasifikacija kredibiliteta izdavatelja dužničkog vrijednosnog papira. Izdaju ga specijalizirane kompanije koje se bave procjenom sposobnosti podmirivanja obveza od strane izdavatelja. Klasifikacija se izražava kombinacijom brojki i slova. AAA rejting je oznaka najviše kvalitete vrijednosnih papira, izdavatelja vrijednosnih papira ili financijske institucije. Najpoznatije svjetske agencije za procjenu kredibiliteta su Moody's i Standar & Poor's.

Repo posao

Repo posao (sporazum o reotkupu) je instrument novčanog tržišta. Repo posao znači prodaju vrijednosnog papira (najčešće trezorski ili blagajnički zapisi) uz istovremenu obvezu

o ponovnom otkupu na određeni dan za točno određeni iznos. Repo poslovi se najčešće ugovaraju na vrlo kratak rok (preko noći - overnight).

Sekuritizacija

su nove tehnike financiranja u kojima se klasični oblici potraživanja preobražavaju u nove odnose koje sada predstavljaju vrijednosni papiri u kojima su ti odnosi utjelovljeni. Tehniku sekuritizacije razvijaju financijske organizacije ili velike korporacije da bi iz bilance izbacile ona potraživanja koja su podložna promjenama kamatnih stopa, kreditnom riziku ili su općenito nepovoljnih ili rizičnih karakteristika.

SKDD www.skdd.hr

Središnje klirinško depozitno društvo (SKDD) je institucija nadležna za prijebor i namiru transakcija vrijednosnim papirima u Republici Hrvatskoj, dodjeljivanje jedinstvenih ISIN oznaka. Također služi kao središnji depozitorij nematerijaliziranih vrijednosnih papira.

Spread

Razlika - raspon, obično između cijene na kupnju i cijene na prodaju. U Hrvatskoj se izraz spread dosta često koristi u smislu razlike u prinosima između hrvatskih obveznica na domaćem tržištu, istih na međunarodnom tržištu i odgovarajuće njemačke obveznice.

Stečena kamata

Kamata koju prilikom trgovanja obveznicama kupac plaća prodavatelju. Obračunava se od zadnjeg datuma isplate kupona. Cijena obveznice koja uključuje stečenu kamatu naziva se dirty price, dok se cijena bez stečene kamate naziva clean price.

Tehnička analiza

Metoda procjene vrijednosnica procjenom povijesnih cijena i volumena. Analitičari koji se bave ovom analizom koriste grafove i ostale alate proučavajući uzorke koji bi mogli ukazati na buduću aktivnost. Oni vjeruju da su povijesni podaci dobri indikatori budućih kretanja.

Trezorski zapis

Kratkoročni utrživi vrijednosni papir s rokom dospijeca do jedne godine. Instrument tržišta novca. Izdaju ga državni trezori (ministarstva financija), a mogu ga izdavati i jedinice lokalne uprave. Smatra se nerizičnim vrijednosnim papirom radi umjerenog prihoda i sigurnosti. Prodaje se na dražbi uz diskont (popust), tako da mu je cijena pri prodaji niža od nominalne, a o dospijeću se isplaćuje nominalna cijena. Obično se izdaje na 91 dan, 182 dana ili 364 dana.

Tržište kapitala

Tržište na kojemu se kupuje i prodaje kapital, odnosno mjesto na kojemu se susreću potražnja i ponuda kapitala. Na njemu se susreću interesi štediša s jedne strane i investitora

s druge strane. Trguje se dugoročnim vrijednosnim papirima (dionice i obveznice). Burze su najčešća mjesta na kojima se trguje instrumentima tržišta kapitala.

Tečaj

Cijena jedne valute izražena u drugoj valuti. Tečaj je cijena na deviznom tržištu.

Total return fondovi

Fondovi koji ulažu u različite klase imovine (dionice, obveznice, instrumentni tržišta novca, izvedenice), a čija se struktura ulaganja s obzirom na klase imovine prilagođava uvjetima na tržištu. Za razliku od tradicionalnih fondova, čija se uspješnost mjeri relativno u odnosu na referentno mjerilo (benchmark), absolute return fondovi u svim tržišnim uvjetima nastoje ostvariti pozitivan prinos.

UCITS fond

je otvoreni investicijski fond s javnom ponudom koji:

a) ima za isključivi cilj zajedničko ulaganje imovine, prikupljene javnom ponudom udjela u fondu, u prenosive vrijednosne papire ili u druge oblike likvidne financijske imovine, a koji posluje po načelima razdiobe rizika,

b) čiji udjeli se, na zahtjev ulagatelja, otkupljuju izravno ili neizravno, iz imovine toga fonda. Radnje koje društvo za upravljanje poduzima kako bi se osiguralo da vrijednost udjela ne odstupa značajno od neto vrijednosti imovine fonda, izjednačene su s otkupom udjela i

c) koji je osnovan u skladu s dijelom 10. Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, odnosno propisima države članice donesenima na temelju Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

Udjel u fondu

predstavlja vlasništvo u imovini fonda koje se stječe investiranjem u fond, a dokazuje se Dokumentom o vlasništvu udjela.

Ulazna naknada

Jednokratni trošak prilikom kupnje udjela investicijskih fondova, uglavnom izražen kao postotak od uloženog iznosa.

Upravljačka naknada

Naknada za upravljanje isplaćuje se jednom mjesečno, a izračunava se svakodnevno jednostavnim kamatnim računom na osnovicu koju čini ukupna imovina Fonda umanjena za iznos obveza Fonda s osnove ulaganja (financijske obveze) za dan vrednovanja, a izračunati iznosi terete imovinu Fonda.

Upravljanje rizikom

Proces aktivnosti i pristup menedžmenta usmjeren na očuvanje imovine i dohodovne moći poduzeća i sprečavanje rizika gubitka, posebice slučajnih i nepredviđenih. Rizik se može smanjiti tako da se poduzmu preventivne akcije i povećaju mjere opreza, da se izdvoje fondovi za plaćanje gubitaka ili da se rizik prebaci na nekog drugog kao što su osiguravajuća društva. Instrument je anticipativnog kriznog menedžmenta, kojim se teži povećanju sigurnosti. Uobičajeno se taj cilj ostvaruje pomoću analize rizika, mjera za povećanje sigurnosti i nadzora nad rizicima.

Volatilnost

Volatilnost pokazuje koliko je vrijednosni papir podložan oscilaciji cijene. Označava se kao postotak. Viši postotak znači veću oscilaciju cijene.

Vremenski horizont

Period u kojem je investitor spreman držati uloženu imovinu do prodaje.

Zahtjev za izdavanje udjela

Dokument koji podnosilac zahtjeva (ulagatelj) ispunjava u banci prilikom kupnje udjela u fondu.

Zahtjev za zamjenu

Dokument koji vlasnik udjela ispunjava u banci prilikom prodaje udjela u jednom investicijskom fondu i kupnje udjela u drugom investicijskom fondu.

Zahtjev za otkup udjela

Dokument koji vlasnik udjela ispunjava u banci prilikom prodaje udjela u fondu.

Zalog

Zalog je oblik osiguranja vjerovnikove tražbine. Ugovorom o zalogu obvezuje se dužnik ili netko treći (zalagodavac) prema vjerovniku (zalogoprimcu) predati u pravilu (jer npr. ovrhovoditelj založno pravo na propisanim nekretninama stječe pljenidbenim popisom) neku pokretnu stvar na kojoj postoji pravo vlasništva, kako bi se prije ostalih vjerovnika mogao naplatiti iz njene vrijednosti, ne bude li mu tražbina isplaćena do dospelosti. Ujedno se (vjerovnik) zalogoprimac obvezuje da će primljenu stvar čuvati i nakon prestanka tražbine neoštećenu vratiti zalagodavcu. U trgovačkom pravu se u zalog osim stvari daju razne vrste vrijednosnih papira.

Zagrebačka burza www.zse.hr

je središnje mjesto trgovanja vrijednosnim papirima u RH. Osim na ZSE, trgovanje se obavlja na Multilateralnim trgovinskim platformama i OTC.